

KONGREGACE PRO NAUKU VÍRY

Instrukce *Ad resurgendum cum Christo* o pohřbívání zemřelých a uchovávání popela v případě kremace

1. Abychom s Kristem vstali z mrtvých, je třeba s Kristem zemřít, je třeba „opustit domov tělesný a odebrat se do domova k Pánu“ (2 Kor 5,8). Instrukcí *Piam et constantem* z 5. července 1963 stanovilo tehdejší Svaté officium, „aby se věrně dodržovala zvyklost pohřbívání mrtvá těla zemřelých“, avšak s tím dodatkem, že kremace „sama o sobě není v protikladu ke křesťanskému náboženství“ a že již nemají být odpírány svátosti a pohřební obřady těm, kdo požádali o kremaci, za podmínky, že takové rozhodnutí nebylo vedeno „popíráním křesťanských dogmat nebo sektářským duchem či nenávisť ke katolickému náboženství a k církvi“.¹ Tato změna křesťanské kázně pak byla přijata Kodexem kanonického práva (1983) a Kodexem kánonů východních církví (1990).

Mezitím se křesťanská praxe značně rozšířila v nemálo zemích, ale zároveň s tím se rozšířily i nové ideje, jež jsou v protikladu k víře církve. Po pozorném vyslechnutí Kongregace pro bohoslužbu a svátosti, Papežské rady pro legislativní texty a mnoha biskupských konferencí a biskupských synodů východních církví považovala Kongregace pro nauku víry za vhodné zveřejnění nové instrukce, jejímž cílem je potvrdit doktrinní a pastorační důvody, kvůli nimž se upřednostňuje pohřbívání těl, a vydat normy týkající se uchovávání popela v případě kremace.

2. Ježíšovo zmrtvýchvstání je vrcholnou pravdou křesťanské víry, jež se už od počátků křesťanství hlásá jako zásadní součást velikonočního tajemství: „Vyučil jsem vás především v tom, co jsem sám přijal, že Kristus umřel ve shodě s Písmem za naše hříchy; že byl pohřben a že vstal z mrtvých třetího dne ve shodě s Písmem; že se ukázal Petrovi a potom Dvanácti“ (1 Kor 15,3-5).

Svou smrtí a zmrtvýchvstáním nás Kristus osvobodil od hříchu a otevřel nám přístup k novému životu: „Jako Kristus byl vzkříšen z mrtvých Otcovou slávou, tak i my teď musíme žít novým životem“ (Řím 6,4). Kristus zmrtvýchvstalý je rovněž počátkem a pramenem našeho budoucího vzkříšení: „Kristus vstal z mrtvých, a to jako první z těch, kdo zesnuli...; jako totiž pro spojení s Adamem všichni propadli smrti, tak pro svoje spojení s Kristem všichni budou povoláni k životu“ (1 Kor 15,20-22).

Pokud je pravdou, že Kristus nás vzkřísí v poslední den, v určitém smyslu je rovněž pravdou, že jsme s Kristem už vzkříšeni. Křtem jsme totiž byli ponořeni do Kristovy smrti a zmrtvýchvstání a svátostně jemu připodobněni: „Křtem jste byli spolu s Kristem položeni do hrobu, a tím také zároveň s ním vzkříšeni, protože jste uvěřili v moc Boha, který ho vzkřísil z mrtvých“ (Kol 2,12). Ve spojení s Kristem skrze křest máme již reálnou účast na životě zmrtvýchvstalého Krista (srov. Ef 2,6).

Díky Kristu má křesťanská smrt pozitivní význam. V liturgii se církev modlí: „Vždyť život těch, kdo v tebe věří, nezaniká, ale ve smrti se naplňuje, a když se rozpadne naše pozemské obydlí, dostaneme u tebe domov věčný.“² Smrtí se duše odděluje od těla, ale zmrtvýchvstáním Bůh dává neporušitelný život našemu proměněnému tělu a spojí ho s naší duší. I v našich dnech je církev povolána k tomu, aby zvěstovala víru ve zmrtvýchvstání: „Vzkříšení z mrtvých je vírou křesťanů; vírou v něj se jimi stáváme.“³

¹ AAS 56 (1964), 822-823.

² *Římský misál*, Preface za zemřelé, I.

³ Tertulián, *De resurrectione carnis*, 1,1; CCL 2, 921.

3. Církev se řídí starobytlou křesťanskou tradicí a naléhavě doporučuje, aby těla zesnulých byla pohřbívána na hřbitovech nebo na jiných svatých místech.⁴

Při vzpomínce na Pánovu smrt, jeho pohřeb a zmrtvýchvstání, na toto tajemství, v jehož světle se projevuje smysl křesťanské smrti⁵, je pohřbení do země tou nejvhodnější formou, jak vyjádřit víru a naději ve vzkříšení těla.⁶

Církev jakožto matka, která doprovázela křesťana během jeho pozemského putování, v Kristu předává Otcí syna své milosti a jeho smrtelnou tělesnou schránku odevzdává zemi v naději, že bude ve slávě vzkříšen.⁷

Pohřbíváním těl věrných zemřelých potvrzuje církev svou víru ve zmrtvýchvstání těla⁸ a chce tím zdůraznit vysokou důstojnost lidského těla jakožto integrální součásti osoby, jejíž dějiny tělo sdílí.⁹ Nemůže tedy připustit postoje a rituály, které obsahují pomýlené postoje ke smrti, již považují buď za definitivní zneplatnění osoby nebo za okamžik jejího splnutí s matkou přírodou či s vesmírem nebo za jednu etapu procesu reinkarnace anebo definitivní osvobození z „uvěznění“ v těle.

Pohřbívání na hřbitovech a na jiných svatých místech je rovněž vhodnou odpovědí na povinnou úctu a ohled k tělům věrných zemřelých, která se křtem stala chrámy Ducha Svatého a jimiž „jakožto nástroji a nádobami si Duch ušlechtilé posloužil pro vykonání tolikerého dobrého díla“.¹⁰

Spravedlivý Tobiáš je chválen pro zásluhy získané před Bohem za to, že pochoval mrtvé¹¹, a církev považuje pohřbívání mrtvých za skutek tělesného milosrdenství.¹²

A konečně pohřbívání těl věrných zemřelých na hřbitovech a na jiných svatých místech napomáhá rodinným příslušníkům i celému křesťanskému společenství při vzpomínce na zesnulé a při modlitbě za ně, jakož i při uctívání mučedníků a svatých.

Pohřbíváním těl na hřbitovech, v kostelích a v prostorách k tomu uzpůsobených pěstovala křesťanská tradice společenství mezi živými a zesnulými a stavěla se proti tendenci ke skrývání nebo privatizaci smrti a jejího významu pro křesťany.

4. Tam, kde důvody hygienického, ekonomického nebo sociálního charakteru vedou k rozhodnutí pro kremaci, která ovšem nesmí odporovat výslovné nebo rozumně předpokládané vůli věřícího zemřelého, nevidí církev doktrinní důvody k bránění této praxi, neboť zpopelnění mrtvého těla se nedotýká duše a nebrání Boží všemohoucnosti ve vzkříšení těla, a tedy neobsahuje objektivní popření křesťanské nauky o nesmrtnosti duše a vzkříšení těla.¹³

Církev i nadále upřednostňuje pohřbívání těl, protože tím se zemřelým prokazuje větší úcta; pohřeb žehem však není zakázán, „pokud nebyl zvolen z důvodů odporujících křesťanské nauce“.¹⁴

Pokud se při rozhodnutí pro kremaci nevyskytují důvody odporující křesťanské nauce, církev slaví pohřební obřady a pak doprovází pohřeb žehem podle specifických liturgických a

⁴ Srov. *CIC*, kán. 1176, §3; kán. 1205; *CCEO*, kán. 876, §3; kán. 868.

⁵ Srov. *Katechismus katolické církve*, č. 1681.

⁶ Srov. *Katechismus katolické církve*, č. 2300.

⁷ Srov. *1 Kor* 15,42-44; *Katechismus katolické církve*, č. 1683.

⁸ Srov. sv. Augustin, *De cura pro mortuis gerenda*, 3, 5; *CSEL* 41, 628.

⁹ Srov. Druhý vatikánský koncil, pastorační konstituce *Gaudium et spes*, č. 14.

¹⁰ Sv. Augustin, *De cura pro mortuis gerenda*, 3, 5; *CSEL* 41, 627.

¹¹ Srov. *Tob* 2,9; 12,12.

¹² Srov. *Katechismus katolické církve*, č. 2300.

¹³ Srov. Nejvyšší posvátná kongregace Svatého oficia, instrukce *Piam et constantam*, 5. července 1963: *AAS* 56 (1964), 822.

¹⁴ *CIC*, kán 1175, §3; srov. *CCEO* kán. 876, §3.

pastoračních instrukcí, přičemž zvláště dbá na to, aby se vyhnula jakémukoli pohoršení nebo postoji náboženské lhostejnosti.

5. V případě, že se z legitimních důvodů přistoupí k volbě zpopelnění mrtvého těla, musí popel zesnulého být uložen zpravidla na posvátném místě, to znamená na hřbitově, anebo v některých případech v kostele nebo v prostoru zvláště vyhrazeném pro tento účel příslušnou církevní autoritou.

Už od počátku si křesťané přáli, aby se jejich zesnulí stali předmětem modliteb a vzpomínek křesťanského společenství. Jejich hroby se stávaly místy modlitby, připomínky a meditace. Věrní zemřelí jsou součástí církve, která věří ve společenství těch, „kteří putují po této zemi, i zesnulých, kteří procházejí vlastním očistěním, i blažených v nebi. Ti všichni tvoří jedinou církev“.¹⁵

Uchovávaní popela na posvátném místě může přispět k umenšení rizika, že by zesnulí byli zbaveni modliteb a vzpomínek ze strany příbuzných a křesťanského společenství. Tímto způsobem se rovněž zabrání možnosti zapomnění a nedostatku úcty, k nimž může docházet především po odchodu první generace, jakož i provádění nevhodných a pověrečných praktik.

6. Z uvedených důvodů je uchovávaní popela doma v obydlí nepřipustné. Pouze při výjimečných a závažných okolnostech, jež souvisejí s kulturními podmínkami místního charakteru, může ordinář ve shodě s biskupskou konferencí nebo synodem biskupů východních církví udělit povolení uchovávat popel doma v obydlí. Avšak popel nemůže být rozdělen mezi různé části rodiny a je třeba vždy zajistit úctu a vhodné podmínky pro jeho uchovávaní.

7. Pro zabránění jakémukoli nedorozumění panteistického, naturalistického nebo nihilistického charakteru není dovoleno rozptýlování popela do vzduchu, na zem nebo do vody nebo jakýmkoli jiným způsobem. Není dovoleno ani používání popela z kremace pro upomínkové účely, pro klenoty nebo jiné předměty a je třeba mít na paměti, že takové postupy nelze ospravedlnit hygienickými, sociálními nebo ekonomickými důvody, jež mohou motivovat rozhodnutí pro kremaci.

8. V případě, že by zesnulý naléhavě trval na kremaci a rozptýlení svého popela do přírody z důvodů odporujících křesťanské víře, je třeba odmítnout pohřební obřady podle ustanovení práva.¹⁶

Nejvyšší pontifex František schválil při audienci udělené níže podepsanému kardinálu prefektovi dne 18. března 2016 předkládanou instrukci, o níž bylo rozhodnuto na řádném zasedání této kongregace dne 2. března 2016, a nařídil její zveřejnění.

Řím, sídlo Kongregace pro nauku víry, 15. srpna 2016, slavnost Nanebevzetí blahoslavené Panny Marie

Gerhard kard. Müller
prefekt

+Luis F. Ladaria S. I.
titulární arcibiskup z Thibice
sekretář

¹⁵ *Katechismus katolické církve*, č. 962.

¹⁶ *CIC*, kán 1184; *CCEO*, kán. 876, §3.